

Ο κ. Αναστασάπουλος ο Αθηναίος στο «Χρόνον» (13 του Μάη του 1910, σελ. 1, στήλη 8) μιλάει για την προστυχιά του Διευθυντή του «Νουμά» με τέκνοια λόγια :

«Και τώρα θα είμαι ο πρώτος Ισως που θα πη κάτι, που δεν ετόλμησε κανένας να το πη ως τώρα, ότι, αν όχι την παλληκαριά της πέννης, όπως την φαντάζομαι εγώ, αλλά τουλάχιστον το θάρρος της γνώμης, μεϊον της προστυχίας που το περιβεί, λόγω του διευθυντού του πάντοτε, δυστυχώς το θάρρος αυτό της γνώμης εν Ελλάδι μόνον ο «Νουμάς» έχει εν τη φιλολογία μας.

«Μά στρεβλάει είναι αι γνώμιά του, μα άνάπηροι, μα και άντεθνικαί πολλάκις, — άλλο το ζήτημα. Μά ήξιζεν άλλου... εργολάβου και όχι του βουβαλου εκείνου, εις τον όποιον όχι πνεύμα και όχι φιλολογική τιμή κ' εύθύτης, άλλ' ούτε ή βλακεία κ'εν, ούτε ή κακοήθεια θα κατεδέχτο ποτέ να κατοικήση, άφου και κάτω αυτών άκόμη είναι μυριάδας μέτρων, μα άξιζε, λέγω, άλλου εργολάβου με κύρος, με παιδείαν, μ' εύφραν, μ' εύγένειαν, μ' έλληνικότητα, — άλλο, και εδω, το ζήτημα».

Είναι έξοχο να μεταχειρίζεται κανείς τόσο εύγενικιά γλώσσα για να βρῖσει τον άλλον για πρόστυχο. Μα ο κ. Αναστασάπουλος; έχει βγει από κειρό ζω από καθέ νόμο κ' έτσι είναι λεύτερος να γράφει ό, τι θέλει άνεξέταστα.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

ΣΤΟ ΑΔΜΠΟΥΡΟ

ρομάντζο σφουγγαράδικο

ΒΗΚΕ ΣΕ ΒΙΒΛΙΟ ΚΑΙ ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ ΔΥΟ ΔΡΑΧΜΕΣ

Π. Σ. ΔΕΛΤΑ

ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

—ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ (με εικόνες του κ. Ν. Δύτρα).

—Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΑΣ (με εικόνες της Κας Σοφίας Λασκαρίδη).

Τυπώθηκε στη Λόντρα, σε διαλεχτό χαρτί και είναι καλλιτεχνικά δεμένο.

Πουλιέται στο βιβλιοπωλείο της «Εστίας» δρ. 3,50

Μια μέρα ήρθε μια γούρτισσα για να είπη το κισμέτι κ' έφυγε κελήν κακώς, γικτι της είπε, άμα είδε το κορίτσι : «άνθρωπο θα πανδρευτή σπῖτι σου».

Κ' ή άγωνία αυτή γινότανε καθμετέρα και μεγαλήτερη κ' ή έννοια του σπῖτιού έκανε την παπαδιά να λυσάξη. Το βράδι που ήρθε ο ξένος, κάθονταν όλοι μέσα και κάπου κάπου έβριχνε ο παπάς καιιά κουβέντα. Το τραπέζι είτανε στρωμένο ακόμα και ψίχουλα και κομματίνα ψωμί γέμιζαν τα σανίδια τριγύρω. Η γάτα έγλειφε ένα πιάτο που είχανε μείνει δυο φασόλια ακόμα και το λυχνάρι πετούσε κάθε τόσο μικρές σπῖθες γικτι σωνότανε το λάδι. Η παπαδιά έλεγε για τις προτφορές που ψεύτιταν και ο κόσμος δεν τις καλοφκειάνει όπως πριν και βρήκε άφορμή να κακολογήση όλες τις νοικοκυρές που της έστειλαν τέτοιες λειτουργίες : «ούτε το σκυλλί σου να τις δώσης» τελείωσε.

— Σώπα, μήν κολάζεσαι ! είπ' ο παπάς, προσφορά είναι.

Σώπασαν κατόπι κάμποση ώρα κι άρχισαν πάλι και λογοφέρναν για τα συμπέθεριά που άκούονταν για όλα τα κορίτσια του χωριού. Και πάλι συλλογίστηκαν και την άνηψή τους. Νόμιζαν πως κάθε

ΤΑ ΞΕΝΑ ΕΡΓΑ

(Μια πολύ λογική και πολύ μελετημένη επιστολή δημοσιεύει ο κ. Παριώτης στην προχρισινή «Ακρόπολη» (20 του Μάη) τη δημοσιεύουμε γιατί τοποθετεί άραϊα το ζήτημα που τόσο άμελέτητα και δημοσιογραφικά καθμετέρα συζητούνε οι θεαγάτες της ήθικης και της τέχνης, εδω στις χαριτωμένες εφημερίδες μας).

Άγαπητέ μου Παριώταλ,

Είδα να με αναφέρης μαζί με τους ειδικούς που παρακολουθούνε συστηματικά την ξένη θεατρική φιλολογία και είναι σε θέση να εκλέγουν έργα κατάλληλα για τους έλληνικούς θιάσους. Σε να με προτείνης μάλιστα για το ύπουργημα αυτό. Σε εύχαριστώ για την τιμή, αλλά δε μου άξιζει. Έχει σήμερα το έλληνικό θέατρο να παρουσιάση όχι ένα μονάχα θιασάρχη, όχι πέντε μονάχα ήθοποιούς, που είναι και μορφωμένοι εγκυκλοπαιδικά, και ξένες γλώσσες ξέρουν και τη θεατρική φιλολογία όλου του κόσμου παίζουνε στα δάχτυλα. Είναι αυτοί άξιώτεροι και άρμοδιώτεροι και από μένα και από κάθε άλλον έρασιτεχνικό φίλο του θεάτρου να διαλέξουν και να προτιμήσουν ό,τι από τα ξένα έργα και άξιζει και τους συμφέρει να παίζου.

Κ' εδω είναι όλο το ζήτημα. Άξιζει ό,τι τους συμφέρει ; Και συμφέρει σ' αυτός ; ό,τι άξιζει ; Περιττό να το συζητήσω. Την άπάντηση, τη δίνουν τα πράγματα.

Τους συμφέρει ό,τι τραβή κόσμο και μαζί μ' αυτό ό,τι είναι εύκολο και να το μετάφραση ο καθένας και να το καταλάβη ο καθένας και να το παίξη ο θιάσος χωρίς πολλά έξοδα. Αυτά όλα τα προτόντα είναι συγκεντρωμένα στα έργα τα σοκιν, που μας στέλνουν κάθε χρόνο οι διάφορες γαλλικές φέρμες. Τ' άπαγορεύει αυτά ή άστυνομία ; Μένουν οι θιάσοι δίχως ξένα έργα, κοντεύουν οι ήθοποιοί να χάσουν το ψωμί τους.

Τα ξένα έργα, μιλώ για τα έργα της έποχής μας, όσα έχουν και φιλολογική άξια και σκοπό άνώτερον από την εύκολη και γαργαλιστική τέρψη, δεν παίζονται εύκολα από έλληνικό θέατρο. Θέλουν πολλά έξοδα και παίζονται λιγιστές φορές. Είναι δύσκολα στη μετάφραση, δύσκολα στις δοκιμές,

δύσκολα στο πιξίμο, δύσκολα στα σκηνικά — και δύσκολος ο κόσμος που θα πάη να τάκούση. Όλες αυτές οι δυσκολίες άπκίτουν έξοδα, και τα έξοδα δε βγκίνουν εύκολα, ο θιάσος κυττάζει την εύκολία του, και ο κόσμος τη διακείδασή του, — και τα σοβαρά, τα ποιητικά, τα καλά ξένα έργα δεν παίζονται για τον ίδιο λόγο που δεν παίζονται συχνά και τα καλά, τα σοβαρά, τα ποιητικά έλληνικά έργα.

Όχι πως δεν υπάρχουν καλά ξένα έργα φέτος, όπως λένε μερικοί. Α' σου άνοιξη ένας όποιοσδήποτε θιασάρχης τα φιλολογικά μπρούλα του, και θα τα δης γεμάτα από πλήθος μεταφρασμένα καλά έργα, και άριστουργήματα μάλιστα της σημερινής ξένης φιλολογίας. Από τον Μπριέ που σημειώνεις, ίσκαμε τον Ίψεν, από το Μαίτερλιγκ ως το Δ' Ανούντσιο, από το Χάουπμαν ως το Γκόρην. Και νεωτεριστικώτατα του Μπέρνχαρτ Σω ακόμα. Μερικά τάχει άκριβοπληρωμένα κι ο ίδιος ο φτωχός ο θιασάρχης να του τα μεταφράσουν. Δεν άποφασίζει όμως να τα παίξη, γικτι ξέρει πως δε θα πιάση ούτε τα έξοδά του. Ύστερ' από δυο τρεις βραδυές θα πέσουν.

Είνε αλήθεια πως μερικά από τα σοκιν πέφτουν άμέσως. Αυτά όμως μεταφράζονται μονομερίς, δοκιμάζονται την άλλη μέρα και άνεβάζονται στη σκηνή το πολύ την τρίτη. Σπανιώτατα έχουν έξοδα για το θιάσο. Και σπανιώτατα επίσης κάνουν την άγένεια να πέσουν.

Κ' έπειτα, αυτά παίζονται τάχα δίχως άξίωση για ρόλους. Τάλλα, τα σοβαρά, πρέπει να είναι φτιασμένα με ρόλους για την πρωταγωνίστρια ή για τον πρωταγωνιστή. Και όποιος δοκίματε να περάση από τα παρασκηνικά στενά ξέρει τί φοβερός σκόπελος είναι αυτός ο λεγόμενος ρόλος!

Και, ως μη φανή παραδοξολογία : — Τα τελευταία χρόνια, «επί ίσους όροις», άμα πρόκειται ο έλληνικός θιάσος να δουλέψη για τη δόξα, άμα ξέρη από πριν ο θεατάρχης πως δεν έχει να κερδίση πολλά, προτιμά ήθικώτατα και φιλοτιμώτατα, να παίξη το καλό και το μέτριο άκόμη έλληνικό πρωτότυπο έργο, με την έλληνική ιδέα και την έλληνική ψυχολογία, παρά το ξένο, εστω και κριστούργημα, με την ξενική ψυχολογία και τα δυσκολώνευτα, δίχως την κατάλληλη προπαιδεία, νοήματα.

Δεν υπάρχει σωτηρία λοιπόν από τα σοκιν; Α-

μέρα μεγαλώνει και τους έτρωγε το σαράκι της παντρειάς της. Την είχεν γυρέψη κιόλας από ένα σπῖτι για το μισό το σπῖτι και το μισόν τον κήπο, τ' άμπέλι χέρσο είταν, ποίός το ήθελε.

— Μά είναι μικρή ακόμα, είπε ο παπάς.

— Μικρή, μικρή ! τί λέει ! τώρα την άπόκοψε ή μάνα της ! άπολογιόνταν ή παπαδιά.

Ο παπάς ήθελε να γελάση τον εκούτο του ότι δεν είχε έρθει ακόμα ή κελή ή ώρα. Η παπαδιά όμως έβλεπε πως φανερό την αλήθεια.

— Δεν τη βλέπεις ; είπε πάλι άναμμένη. Δεν τη βλέπεις πως φουσκώνουν με την ώρα τα βυζιά της ; άντρα θέλει — μοναχά θα της δώσω εγώ άντρα.

— Έννοια σου ! και θα κάω 'γώ αυτά τα στήθια να μη φαίνονται καθόλου. Γκρεμίσου από 'δω να μη σε βλέπω μπροστά μου που μου κάνεις πως κλαίς.

Η κακόμοιρη ή Ρίνα, σαν ν' άλκρωθήκε λιγάκι ή ψυχή της που σηκώθηκε να φύγη να μην άκούη τα φερμάκια τους και να μη βλέπη τα θέρια τουτα. Προσπαθούσε πάντα πιδ λίγο να βρούκεται μαζί τους κι όσο λυπότανε μεσα της για τις βρισιές και για το κακομεταχειρίσμα άλλο τόσο χαίροταν όταν της λέγανε να βγη έξω. Δεν μπο-

ρούσε να ύποφέρει είςτινες τις άγριες ματιές του πκπκ και τα ξυνημένα μυύτρα της παπαδιάς. Γι' αυτό ποτέ δεν τις έκύτσε στο πρόσωπο. Είταν το μίσος φωλικμένο στις άριές τρίχες που τρύπαγαν το σπανό πηγούνι του πκπκ κ' ή λύσσα σερνότανε στα μαύρα δόντια της λυκίσσας πκπαδιάς.

Καιιά φορά ώστόσο την έπικνε και τη Ρίνα κανέναν πείσμα που φοβόταν ο παπάς κ' ή παπαδιά μαζί, άλλ' αυτή δεν είχε συνείδηση τί έκνε τότες, ουδέ μπορούσε να καταλάβη την έντύπωση που έκνε στους έχτρούς της εκείνη τη στιγμή; είχε πάντα κάπι άδυναμία ν' άντιστέκεται, γικτι ή πολύχρονη σκλαβιά της είχε χαλαρώσει κάθε θέληση, κ' έτσι άμα της περνούσε το πείσμα έπερσε πάλι στα νύχια τους. Κ' έκείνο το πρωτ που την είδε ο άγιος γάρος, μάλωτε με τα παιδιά και χτύπητε το μεγαλύτερο ένα μπάτσο. Η πκπαδιά άγρίεψε :

— Όξω άπ' εδω, σκύλλα, που σηκώνεις και χέρι !

— Από το σπῖτι σου θα φύγω ;

Η πκπαδιά στην άρχή τάχασε, αλλά κατόπι έβριξε μια ματιά στον πκπκ και σε να πήρε θάρρος δε χάνει κειρό και της δίνει δυο άνάποδες που